

6. Report on the implementation of the State program of development of agroindustrial complex of the Republic of Kazakhstan for 2017-2021 [Electronic resource].- 2019.- URL: <https://mgov.kz> (accessed date: 26.07.2019).

7. Jussibaliyeva A.K., Mursalova H.N. Agrarian sector of Kazakhstan in the system of national economy // Problems of AgriMarket.- 2017.- №2. - PP. 45-52.

8. Jussibaliyeva A.K., Abdykerova G.Zh., Akhmetova G.I. Government regulation of employment in agricultural sector of Kazakhstan // Problems of AgriMarket.-2018.- N4.-PP. 202-209.

9. Analysis of global trends in state support of agriculture. – M.: Department of agroindustrial policy of the Eurasian economic Commission, 2015. - PP. 67-70.

10. Official statistics. Monitoring of economic indicators for public authorities. Monitoring of economic indicators for MNE RK [Electronic resource].- 2019.- URL: <http://stat.gov.kz> (accessed date 28.07.2019).

ҒТАХР 06.71.07
ӘОЖ 631.1

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНІН
ДАМУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕСІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ**

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

**ISSUES OF AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX DEVELOPMENT
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND SOLUTIONS**

А.О. БАЗАРБАЕВ*

э.ғ.к., доцент

Б.К. КУПЕШОВА

экономика ғылымдарының магистрі

Нархоз университеті, Алматы, Қазақстан

asylbek.bazarbaev@narхоз.kz

А.О. БАЗАРБАЕВ

к.э.н., доцент

Б.К. КУПЕШОВА

магистр экономических наук

Университет Нархоз, Алматы, Казахстан

A.O. BAZARBAYEV

C.E.Sc., Associated Professor

B.K. KUPESHOVA

Master of Economic Sciences

Narхоз University, Almaty, Kazakhstan

Аңдатпа. Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың, оның тиімді басқаруына елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы тәуелді болатын жалпы жүйелік мәселелері қарастырылған. Олардың ішінде: агротехнологиялардың артта қалуы, өндірістің негізгі құралдарының физикалық және моральдық тозуы; суармалы судың едәуір ысырабы, табиғи ресурстарды тиімсіз пайдалану; шаруашылық жүргізуші субъектілердің ұсақ тауарлығы; өнеркәсіптік қайта өңдеу үшін сапалы шикізаттың жетіспеушілігі және азық-түлік тауарларының ішкі нарығында отандық терең қайта өңдеу өнімдерінің төмен үлесі; аграрлық секторға инвестициялар тартудың елеусіз дәрежесі; ауылдық кооперацияның жеткіліксіз дамуы. Ауыл шаруашылығы саласының өзіндік ерекшеліктері халық үшін азық-түлік өнімдері мен экономиканың басқа салалары үшін шикізат өндірісіне, жұмыс күшін өндіруге негізделген. Агроөнеркәсіптік өндірістің жоғары деңгейі мемлекеттің азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ететіні көрсетілген. Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының қаржы-шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштері: өндірілген өнім көлемі, сатудан түскен кірістер, оның өзіндік құны, сондай-ақ көрсетілген қызметтер, өндірістің рентабельділігі (шығындылығы) талданған. Рес-

өзі қамтамасыз етуге тек тиімді аграрлық саясат негізінде қол жеткізуге болады.

Агроөнеркәсіптік кешендегі елдің азық-түлік қауіпсіздігін қалыптастыру арқылы ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қатысатын экономиканың маңызды секторының бірі болып табылады [1]. Бүгінгі күні азық-түлік барған сайын құнды және тапшы тауарға айналууда. Мұндай жағдайларда ауыл шаруашылығы әлеуеті бәсекеге қабілетті артықшылыққа ие, бұл ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруде жақсы пайда алуға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта қазақстандық агроөнеркәсіп әлемдік азық-түлік нарығында дамыған елдерден жалпы техникалық және технологиялық қамтылуы жағынан кейбір тұстарда айтарлықтай артта қалып жатады. Сонымен бірге, әлемдік ауыл шаруашылығы өзінің дамуының жаңа кезеңін бастан өткеруде: био- және нанотехнологияларды пайдалану арқылы кірістілік пен өнімділікті арттыруда. Бұл, соңғы жылдары дамыған елдердің ауыл шаруашылығында қалыптасқан жаңа технологиялық құрылымды сипаттайды.

Қазақстан агроөнеркәсіптік кешені, негізінен, ДСҰ-ға кіргеннен кейін ауыл шаруашылық тауар өндірушілерінің әлемдік нарықта бәсекелесуге мүмкіндік бермейтін, негізінен индустриалды тәртіпке сүйене отырып артта қалып отыр [2].

Зерттеу материалдары мен әдістері.

Ауыл шаруашылығын дамыту мәселелерін зерттеген мамандандырылған авторлардың кеңейтілген тізіміне қарамастан, қарастырылып отырған тақырып сыртқы факторлар: саяси, ақша және басқалар әсерінен Қазақстандағы экономикалық жағдайдың өзгермелілігіне байланысты.

Басқарудың экономикалық механизмін қалыптастыру ерекшеліктерін зерделеуге және ауыл шаруашылық өнімдерін жетілдіруге бағытталған зерттеулердің айтарлықтай көлеміне қарамастан ауыл шаруашылық өндірушісін сыртқы ұйымдармен өзара қарым-қатынасында әрдайым проблемалар бар және оларды шешуді талап етеді [3]. Агроөнеркәсіптік кешенді басқару тәжірибесін дамыту қажеттілігі теориялық және практикалық басқару үдерістерін жетілдіруді және агроөнеркәсіптік өндірісті дамытуды талап ететін жаңа проблемаларды тудырды.

Агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың тұтастай әдіснамасының болмауы, ол көбінесе жаңғырту үдерістерінің табиғаты туралы заманауи нарықтық идеяларды есепке алады және еліміздің агроөнер-

кәсіптік кешенінде экономикалық тетігі мен құралдарының дамымауының себебі болып табылады. Осыған байланысты ауыл шаруашылық өндірушілерде реттеуді басқарудың жалпы тұжырымдамасын одан әрі дамытудың практикалық қажеттілігі бар.

Зерттеудің әдіснамалық негізі экономикалық ақпарат пен практикалық тәжірибені жүйелі және логикалық талдау болып табылады.

Нәтижелер және оларды талқылау.

Агроөнеркәсіптік кешенді дамытудың негізгі факторлары, ауыл шаруашылығы өнімдерінің негізгі түрлерін өндіруді арттыру және ауыл шаруашылық кәсіпорындарының рентабельділігін арттыру ауыл шаруашылығын негізгі өндіріс құралдарымен қамтамасыз ету және оларды тиімді пайдалану болып табылады.

Негізгі өндірістік активтерді қалпына келтіру және дамытудың негізгі мәселесі – бұл инвестиция. Жоғары инвестициялар негізгі құралдардың өсуіне ықпал етеді. Өкінішке орай, соңғы жылдары аграрлық сектордың негізгі капиталына салынған инвестициялар жеткіліксіз болып отыр [4].

Бүгінгі таңда Қазақстанда шаруашылық жүргізудің үш негізгі нысаны бар: ауыл шаруашылығы кәсіпорындары (ірі шаруашылықтар), фермерлік/шаруа қожалықтары (орта шаруашылықтар) және шаруа қожалықтары (шағын шаруашылықтар).

Ірі шаруашылық заңды тұлғалар болып табылады, ал шаруа қожалықтары бойынша ұйымдық-құқықтық нысан болып табылатын дара кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар болып табылады. Шаруа қожалықтары шаруашылық-экономикалық нысан ретінде алынып тасталды (заңды тұлғалардан тыс), бірақ бұған қарамастан олар ауыл шаруашылығы өнімдерін, әсіресе мал шаруашылығы өнімдерін маңызды өндірушілер болып қала береді [5].

Қазақстан Республикасы бойынша 2018 жылы шілде айының ақпараттарына сәйкес тіркелген ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілер саны 16 412 бірлікті құраған, 2019 жылдың басына 16 525 бірлік болып 113 бірлікке саны артқан. Оның ішінде негізгі қызмет түрі бойынша экономикалық қызмет түрі «Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну» бойынша заңды тұлғалар, филиалдар және өкілдіктер саны 15 378 бірлік, 2019 жылдың басына 15 451 бірлік болды, яғни 73 бірлікке өскен.

Ал қосалқы қызмет түрі бойынша 2018 жылдың шілдесінде 1 034 бірлік болған, олардың саны 40 бірлікке артып 1 074 бір-

лікті құрады. Шаруа немесе фермер қожалықтар саны 201 954 бірліктен 203 037 дейін өсіп, өсімі 1 083 бірлікті құраған. Кенттің, ауылдың, ауылдық округтердің үй шаруашылықтары 1 632 522 бірліктен 3 114 бірлікке өсіп 1 635 636 болған. Экономикалық қызмет түрі «Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қыз-

меттер ұсыну» бойынша дара кәсіпкерлер саны 2019 жылдың басына 26 092 бірлікті құраған [6].

Қазақстан Республикасы бойынша барлық кәсіпорындардың ішінде ауыл шаруашылығы, орман және балық шаруашылықтарының қаржылық-шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштері 1 кестеде ұсынылған.

1 кесте – Ауылшаруашылық кәсіпорындардың 2019 жылдың 1 қаңтарына қаржылық-шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштері

Көрсеткіш	Қазақстан Республикасы бойынша барлық кәсіпорындар	Ауыл шаруашылығы, орман және балық шаруашылығы	
	млрд. теңге	млрд. теңге	үлесі, %
Өндіріс көлемі және көрсетілетін қызметтер	8 662,8	179,2	2,07
Өнімдер сатудан және қызметтер көрсетуден түсетін табыс	12 057,6	124,4	1,03
Сатылған тауарлардың және көрсетілетін қызметтердің құны	7 382,9	104,5	1,42
Өндірістен тыс шығыстар	3 927,4	49,1	1,25
Салық салуға дейінгі пайда (залал)	2 627,9	11,2	0,42
Өндірістің табыстылығы (зияндылығы), %	23,2	7,3	-

Ауыл шаруашылық кәсіпорындардың 2019 жылдың 1 қаңтарына қаржылық-шаруашылық қызметінің негізгі көрсеткіштеріндегі «Өндіріс көлемі және көрсетілетін қызметтер» Қазақстан Республикасы бойынша барлық кәсіпорындарда 8 662,8 млрд. теңге болды, оның ішінде Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 179,2 млрд. теңге, үлесі 2,07%.

Өнімдер сатудан және қызметтер көрсетуден түсетін табыс Қазақстан Республикасы бойынша барлық кәсіпорындарда 12 057,6 млрд. теңге болды, оның ішінде Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 124,4 млрд. теңге, үлесі 1,03%.

Сатылған тауарлардың және көрсетілетін қызметтердің құны Қазақстан Республикасы бойынша барлық кәсіпорындарда 7 382,9 млрд. теңге болды, оның ішінде Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 104,5 млрд. теңге, үлесі 1,42%.

Өндірістен тыс шығыстар барлық кәсіпорындар бойынша 3 927,4 млрд. теңге болды, оның ішінде Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 49,1 млрд. теңге, үлесі 1,25%.

Салық салуға дейінгі пайда (залал) барлық кәсіпорындар бойынша 2 627,9 млрд. теңге болды, оның ішінде Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 11,2 млрд. теңге, үлесі 0,42%.

Өндірістің табыстылығы (зияндылығы), Республика бойынша орташа шамамен 23,2%, ал Ауыл шаруашылық кәсіпорындар бойынша 7,3 %.

Ауыл шаруашылығының, орман және балық шаруашылығының өнімдерін (қызметтерін) жалпы шығару бойынша соңғы 3 жылдағы ақпараттары ұсынылған.

Ауыл шаруашылығының, орман және балық шаруашылығының (қызметтері) бойынша жалпы өнім жылдан жылға өсуде 2017 жылы 2016 жылмен салыстырғанда 390,9 млрд. теңгеге немесе 0,90% өскен, ал 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 317,7 млрд. теңгеге, немесе 0,92% өскен.

Ауыл шаруашылығының өнімдері (қызметтері) бойынша жалпы өнім 2017 жылы 2016 жылмен салыстырғанда 386,5 млрд.теңгеге немесе 0,10% өскен, ал 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 317,7 млрд.теңгеге, немесе 0,91% өскен.

Өсімдік шаруашылығы бойынша жалпы өнім 2017 жылы 2016 жылмен салыстырғанда 201,5 млрд.теңгеге немесе 0,10% өскен, ал 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 82,6 млрд.теңгеге, немесе 0,04% өскен.

Мал шаруашылығы бойынша жалпы өнім 2017 жылы 2016 жылмен салыстырғанда 189,3 млрд.теңгеге немесе 0,12% өскен, ал 2018 жылы 2017 жылмен салыстырғанда 234 млрд.теңгеге, немесе 0,13% өскен.

Жоғарыда ұсынылған ақпараттармен қатар Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылық құрылымдарының таңдамалы зерттеуінің нәтижелері бойынша талдауды соңғы үш жылдың 4 тоқсан көрсеткіштеріне жүгіне қарастырдық (2 кесте).

2 кесте – Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылық құрылымдарының таңдамалы зерттеуінің нәтижелері

Көрсеткіш	IV тоқсан 2016 ж.	IV тоқсан 2017 ж.	IV тоқсан 2018 ж.
Таңдамалы зерттеуге қатысқан ауыл шаруашылық құрылымдарының саны Оның ішінде:	1 520	1 519	1 517
- шаруашылық серіктестіктер	1 497	1 498	1 047
- мемлекеттік серіктестіктер	23	21	19
- акционерлік қоғамдар	0	0	10
- басқа ұйымдастырушылық құқықтық нысандағы кәсіпорындар	0	0	441
Өндірістік және кәсіпкерлік қызметті шектейтін факторлар (жауаптардың жалпы санына %-бен) оның ішінде:	170	150	133
- ақша қаражаттарының жетіспеушілігі	30	32	31
- несие бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелер	13	13	15
- материалды техникалық базаның тозуы	23	19	16
- өнімге сатып алу бағасы төмен	32	23	19
- айналым қаражаттарының жетіспеушілігі	21	21	18
- салықтардың жоғары болуы	11	9	13
- сатып алушылардың төлем қабілетсіздігі	9	7	6
- табиғи ресурстардың таусылуы	12	11	9
- сұраныстың жетіспеушілігі	10	7	6
- басқа да	9	8	8

Таңдамалы зерттеуге қатысқан ауыл шаруашылық құрылымдары бойынша ақпарат талдау жылдарының соңғы тоқсаны бойынша қарастырылған. 2016 жылдың IV тоқсанында зерттеуге қатысқан ауыл шаруашылық құрылымдарының саны 1 520 бірлік, 2017 және 2018 жылдары сәйкесінше 1 519 және 1 517 бірлік болған.

Шаруашылық серіктестіктер 2016 жылдың IV тоқсанында - 1 497 бірлік, 2017 және 2018 жылдары сәйкесінше 1 498 және 1 047 бірлік болған.

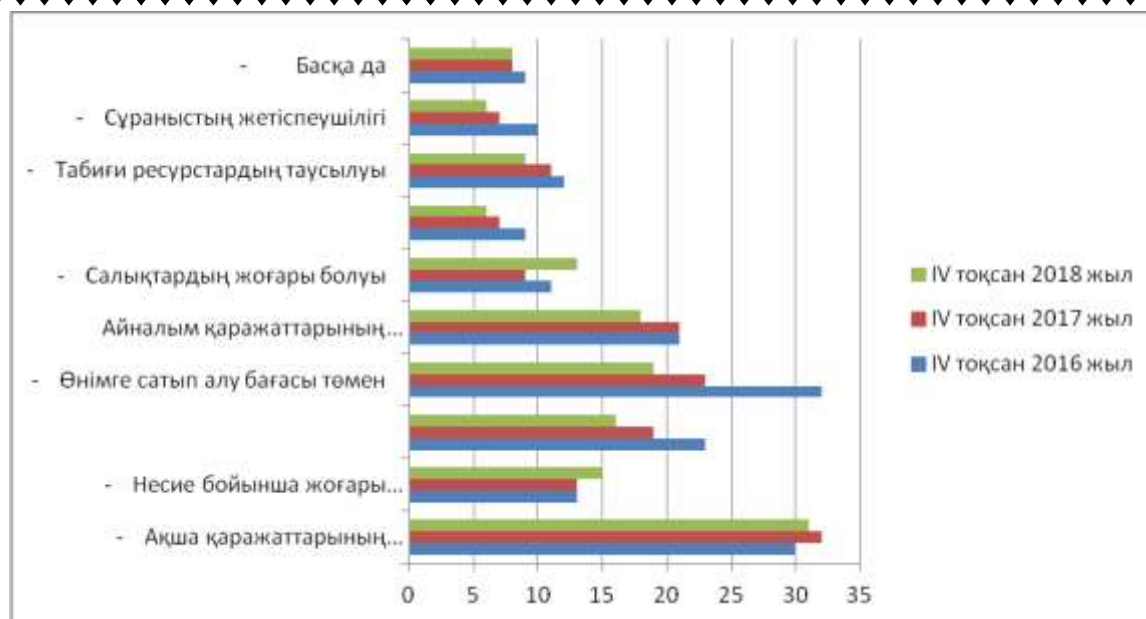
Мемлекеттік серіктестіктер 2016 жылдың IV тоқсанында – 23 бірлік, 2017 және 2018 жылдары сәйкесінше 21 және 19 бірлік болған.

Осылайша, аграрлық салада бизнесті жүргізу қазіргі кезеңде өте қиын. Шешуді талап ететін өзекті проблемалардың арасында мыналар қарастырылады: АӨК-дегі инвестициялардың төмен деңгейі; шаруашылық жүргізудің шағын нысандарын құру үшін бастапқы капиталды қалыптастыру көздерінің болмауы; АӨК кәсіпорындарының төмен баға бойынша өнімді сатудан шамалы ақшалай түсімдерге әкеп соққан қаржылық тұрақсыздығының болуы; мау-

сымдық өндірісті қаржыландыру үшін кәсіпорындарда меншікті айналым қаражатының жеткіліксіздігі.

Сонымен қатар банк несиесін ресімдеу үшін кепіл мүмкіндіктерінің болмауы, сондай-ақ кредит бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелер; ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының негізгі құралдарының табиғи тозуы; ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірудің барлық циклін қамтамасыз ететін агроөнеркәсіп техникасының жетіспеушілігі; делдалдардың көп саны және соның салдарынан бөлшек сауда бағасы бойынша түпкілікті өнім ұсынатын ауыл шаруашылығы тауар өндірушілері үлесінің төмендеуі; ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру жөніндегі технологиялардың сақталмауы (тыңайтқыштарда, суармаларда және т.б. үнемдеу) [7].

Акционерлік қоғамдар және басқа ұйымдастырушылық құқықтық нысандағы кәсіпорындар 2018 жылы қатыса бастаған, және олардың саны 10 және 441 бірлікті құраған. Таңдамалы зерттеуге қатысқан ауыл шаруашылық құрылымдары бойынша ақпарат талдау 1 суретте бейнеленген.

1 сурет – Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылық құрылымдарының таңдамалы зерттеу нәтижелерінің динамикалық өзгерістері

Ауыл шаруашылық құрылымдарының таңдамалы зерттеуінің нәтижелері бойынша өндірістік және кәсіпкерлік қызметті шектейтін факторлар болып мыналар танылған: ақша қаражаттарының жетіспеушілігі, несие бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелер, материалды-техникалық базаның тозуы, өнімге сатып алу бағасы төмен, айналым қаражаттарының жетіспеушілігі, салықтардың жоғары болуы, сатып алушылардың төлем қабілетсіздігі, табиғи ресурстардың таусылуы мен сұраныстың жетіспеушілігі [8]. Алдыңғы жылдарға қарағанда осы факторлардың ішінде респонденттер несие бойынша жоғары пайыздық мөлшерлемелер мен салықтардың жоғары болуын атап өткен.

Осылайша, ауыл шаруашылығына үнемі мемлекеттік қолдау қажет. Бүгінгі таңда мемлекет осы салаға назар аударып, ауыл шаруашылығына жағымды әсер ететін түрлі даму бағдарламаларын әзірлеуде. Дегенмен, инвесторлар үшін осы сала пайда әкелетін кезде тартымды болады. Бұл ауыл шаруашылық тауар өндірушілерінің жоғары борыштық жүктемесінің төмендеуі жағдайында ғана мүмкін.

Көптеген сарапшылар мен ауыл шаруашылық өндірушілер бүгінгі күні оптимистік баға беруде, өйткені дағдарыс өз өнімдерін дамытуға және тамақ өнімдерін тиімді өндіруге мүмкіндік беретініне сенеді. Еліміздің агроөнеркәсіп кешені айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізгенде: нарықтық қатынастар негізінде өндірістің тұрақты өсуі, еңбек өнімділігінің артуы, саланың

негізгі қорларының жаңаруы және инфрақұрылымының қалпына келуі, дәнді және майлы дақылдар өнімдері экспортының айтарлықтай өсуі байқалатын болады [9].

Тұжырымдар.

Қазақстан Республикасы Статистика комитетінің дайындаған мәліметтерін зерттеу нәтижелері бойынша агроөнеркәсіптік кешенді дамыту перспективалары бойынша мынадай негізгі ұсыныстар анықталды:

1. Қазіргі заманғы экономикалық жағдайларда аграрлық секторды дамыту үшін ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге, әсіресе шағын және орта бизнеске жеңілдікті несие алу үдерісін бақылау қажет.

2. Ауылдық жерлерде өмір сүру сапасын жақсарту, инфрақұрылымды дамыту, ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді салықтық жүктемесінен босату, бұл жұмыссыз ауыл тұрғындарының көп мөлшерін пайдалануға және тұрғындардың қалаларға кетуін тоқтатуға мүмкіндік береді.

3. Өнімнің сатылу аймағында жеңілдікті жалгерлік төлемдерді белгілеу және өнім сапасын санитарлық-эпидемиологиялық тексеру кезінде бюрократтық кедергілерді жеңу жолымен жергілікті ауыл шаруашылық тауар өндірушілерінің жергілікті нарықтарын анықтау және «қорғау».

4. Ауыл шаруашылық өндірушілер, басқа да жеке кәсіпкерлік сияқты, сыртқы факторларға (ауа райы жағдайларына) ұшырайды. Осылайша, олардың кәсіпкерлік белсенділігіне тәуекелі артып, кейде есептеу мүмкін емес, яғни кәсіпкерлер сақтандыру құралына жүгінеді.

5. Ауыл шаруашылығына үнемі мемлекеттік қолдау қажет. Бүгінгі таңда мемлекет осы салаға назар аударып, ауыл шаруашылығына жағымды әсер ететін түрлі даму бағдарламаларын әзірлеуде. Дегенмен, осы салаға инвесторлар үшін пайда әкелетін кезде тартымды болады.

Әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017–2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 12 шілдедегі №423 қаулысы, 197 б.

2 Смагулова Ш.А. Социально-экономический механизм устойчивого развития сферы хранения и переработки АПК РК. - Алматы: TST-Company, 2017. - 350 с.

3 Доскеева Г.Ж., Керимова У.К. Тұрақты жағдайындағы агроөнеркәсіптік кешенді мемлекеттік реттеу: оқу құралы / ред. Ш.А. Смагулова.- Алматы: TST-Company, 2016. - 330 б.

4 Тлесова А.Б., Примбетова С.Ч., Кантарбаева Ш.М. Қазақстанның аграрлық саласы: инновациялық даму // Проблемы агро-рынка». - 2018. - №2. - Б. 34-43.

5 Анализ рынка сельского хозяйства в Казахстане: валовый продукт, занятость населения, производственные системы, госпрограмма развития АПК, сельскохозяйственные организации [Электронный ресурс].- 2019.- URL: <http://www.marketingcenter.kz>. (дата обращения: 21.08.2019).

6 Қазақстан Республикасы Статистика комитетінің ресми сайты [Электрондық ресурс].-2018.-URL: <http://stat.gov.kz> (қаралған күні: 19.04.2019).

7 Зубарева Ю.В., Пилипенко Л.М. Проблемы ведения агробизнеса и направления их решения // Фундаментальные исследования. - 2016. - № 12(4). - С. 858-862.

8 Молдашев А.Б. АПК Казахстана: проблемы развития и поиск их решения // Проблемы агро-рынка. -2016. -№3. -С. 7-13.

9 Нукешева А.Ж., Айнаканова Б.А., Казкенова А.С.. Аграрлық өндірісті әртараптан-дырудың өзекті мәселелері // Проблемы агро-рынка». - 2018. - №4. - Б. 43-50.

Әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешенін дамытудың 2017 – 2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 12 шілдедегі №423 қаулысы, 197 б.

2 Smagulova Sh.A. Social'no-jekonomicheskiy mehanizm ustojchivogo razvitija sfery hranenija i pererabotki APK RK. - Almaty: TST-Company, 2017. - 350 с.

3 Doskeeva G.Zh., Kerimova U.K. Тұрақты жағдайындағы агроөнеркәсіптік кешенді мемлекеттік реттеу: оқу құралы / ред. Sh.A. Smagulova. - Almaty: TST-Company, 2016. - 330 б.

4 Tlesova A.B., Primbetova S.Ch., Kantarbaeva Sh.M. Қазақстанның аграрлық саласы: innovacijalyq damu // Problemy agrorynka». - 2018. - №2. - Б. 34-43.

5 Analiz rynka sel'skogo hozjajstva v Kazahstane: valovyy produkt, zanjatost' nasele-nija, proizvodstvennyye sistemy, gosprogramma razvitija APK, sel'skohozjajstvennyye organizacii [Jelektronnyj resurs].- 2019.-URL: <http://www.marketingcenter.kz>. (data obrashhenija: 21.08.2019).

6 Қазақстан Республикасы статистика комитетінің ресми сайты [Jelektronдық resurs].-2018.-URL: <http://stat.gov.kz> (қаралған күні: 19.04.2019).

7 Zubareva Ju.V., Pilipenko L.M. Problemy vedenija agrobiznesa i napravlenija ih reshenija // Fundamental'nye issledovanija.- 2016.-№12(4). - С. 858-862.

8 Moldashev A.B. APK Kazahstana: problemy razvitija i poisk ih reshenija // Problemy agrorynka. -2016. -№3. -С. 7-13.

9 Nukesheva A.Zh., Ajnakanova B.A., Kazkenova A.S.. Agrarлық өндірісті әртараптан-дырудың өзекті мәселелері // Problemy agrorynka». - 2018. - №4. - Б. 43-50.